רבא אמר דכולי עלמא לד' אחד ברבית אסור. פירש"י ומתני' ובריית'א בהא פליגי דתנא דבריית'א סבר סוף סוף הואיל ולידי הרבית (לגבי) [לתי] לד' אחד ברבית וברבית גמורה היא אלא שהתורה התירתו [לגמן] רש"י ועוד יש לפרש דבהכי פליגי מתני' ובריית'א כגון שנכנס בבית להחזיר לו דמי שכירות שכה אם כח לפרוטו בתוך י"ב חדש דתנא דמתני' סבר רבית על מנת להחזיר שרי ותנא דבריית'א סבר דאסור לי' נמי מר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי דמתני' מיירי כשמחזיר לו אם יפדנו ובריית'א מיירי כשאין מחזיר:

דאי ר"מ הא אמר מתנה אינה כמכר. י"ל דכיון דאינה כמכר אין בידו לגאולה לעולם אפי' תוך י"ב חדש ולפי זה מה שהקשינו בפ' המקדיש (לעיל כח:) כיון דכתיב אחוזת עולם היא להם היה לנו לומר שלא יתנו בתיהם במתנה אבל טוכל לפרש הכא דמתנה אינה כמכר ויכול המוכר לגאול לעולם אפי' אחר י"ב חדש ובהכי ניחא דיכולים כהנים ולוים ליתן לאחר בתיהם במתנה:

התקין הלל. הכא משמע דבימי הלל שהיה בבית שני כדתלמדינן בפ"ק דשבת (דף טו. וש"נ) הלל ושמעון גמליאל ושמעון נהגו בשיאוקן לפני הבית מלה שנה היו נוהגין יוכל כיון דבתי ערי חומה היה נוהג כדתלמד בפירקין דלעיל (דף כט.) דאין בתי ערי חומה גאלת בזמן שהיובל נוהג וקשה לפירש"י דפרק הגזלה (גיטין דף לו.) דתקן הלל תיקון פרוזבול ופריך בגמ' עלה מי

שיטה מקובצת

ל) להחזיר קא מפלגי מר סבר ותיבות איכא ביניהו נמחק: ב) ואיש כי יכמור אמר דחמנא והאי לא ובין קס"ל: ג) שנה הוי אומר תיבה לראשון תיבת תמימה נמחק: ד) את נחתת לעיבורא ואנא לא נחתית לעיבורא: ה) שנולד באחד באדר: ו) אכיל ירקא מקמא אות ר' נמחק: ז) תמימה אבל הכא: ח) דשנה שנה מהדרי גמרי. משמע הכא דבכל דוכתא לא בעינן שנים שלמות פיום אל יום אלא היכא דגמרי' שנה מבתי ערי חומה ותימה להר"ר אלחנן מנ"ל די"ב ויום אחד בעינן שלמות פיום אל יום ותירץ דשמא הוא הלכה למשה מסיני אי נמי מבן עשרים של יוצא צבא שהוא זמן לעונש של מעלה כתיב שנה ונגמרי' שנה שנה מבתי ערי חומה וכי היכי דלעונשין של מעלה בעינן שיהו שלמות פיום אל יום ה"ה בעונשין של מטה. הרא"ש ז"ל: ט) ליתן: י) נעבדה לו שנה ועיבורה אות ת' נמחק: י) נתעברה השנה נתעברה לו: יא) ור"מ לא קא סבר. תימה לר"מ דאמר דמתנה לא הדרא ביובל לא יובלי הוים לתת קרקע שלהם במתנה אם יראו דהא כתיב כי אחוזת עולם היא להם וממעטינן מינה לעיל שאינן יכולים להחרים מהאי טעמא הני נימא מהאי טעמא שלא יוכלו לתת במתנה כיון דלא הדרא לתו ביובל ובענין אחוזת עולם ר"ל דקרא דאחוזת עולם לא בא אלא לגמר על המקנת קרקע דכתיב בקרא כגון מחרים שדהו דבישראל מופקע מ בעליו מן התורה ואשמועינן קרא דבלוי אינו מופקע אבל מתנה דלא כתיב בקרא לא גלי עליה קרא דלא תפקע ואם נתן ודאי מופקעת ולא הדרא ביובל אלא אמר. הרא"ש ז"ל: יב) גואל מיד וגואל: יג) הלו. ס"א הלה: יד) דקאמר מותר בהכי:טו)ריבית אחי צד אחד ברבית דאא ורבית בגמרה הוא: טז) (גאולתו והיתה גאולתו) ס"מ דאם לא כן היה ליה: יז) גאלה עוד מלוי: יח) שנה.דהא איכא בינים: יט) היוקתי אש ונשתמשתי: כ) העיבור וליסקא ליה שנה: כא) ודרשינן בבכורות (בס"ב) [סוס"ה]: כב) מעותיו ויהא חלוט לו: כג) ללשכות הקדש שבעזרה: כד) מדעתו. שקיבלם ברצון:

לא א מיי' פ"ו מהלכות מלוה ולוה הלכה ה סומע"ש ר"ד סימן קנד סעיף ה: [א א מיי' פ"ב מהל' שמטה הלכה ד]:

לב ב מיי' פ"ב מהלכות שמטה ויובלות הל' ו:

לג ג מיי' פ"ח מהלכות מכירות הלכה יב סומע"ש ר"ד סימן שו סעיף יא:

לד ד מיי' פ"ב מהל' שמטה ויובלות הל' ד:

לה ה מיי' שם פ"ח הלכה יב:

לו ו מיי' פ"ב מהל' שמטה ויובלות הל' ה:

לז ז מיי' שם הלכה ט:

לח ח מיי' פ"ב מהלכות שמטה ויובלות הל' ז:

לט ט מיי' פ"ח מהלכות גירושין הלכה כא סומע"ש ה"ע סימן קמג סעיף ד:

רבא אמר דכולי עלמא לד' אחד ברבית אסור והבא ברבית על מנת להחזיר [ל] איכא ביניהו מר סבר אסור ומר סבר "מותר": מת המוכר יגאל בנו: פשיטא מהו דתימא °ואיש כי יכמר [ב] בית מושב אמר רחמנא והאי לאו מכר קמשמע לן °והיתה גאולתו מכל מקום: מת הלוקח יגאל מיד בנו וכו': פשיטא מהו דתימא °לקונה אותו אמר רחמנא והא לא קנה קמ"ל והיתה גאולתו מכל מקום: אין מונין לו שנה אלא משעה שמכר כו': תנו רבנן שנה איני יודע אם שנה לראשון אם שנה לשני כשהוא אומר עד מלאת לו שנה [ג] תמימה הוי שנה לראשון למי חלוט רבי אלעזר אומר לראשון חלוט רבי יוחנן אמר [אא] לשני חלוט בשלמא לר' אלעזר דלדידיה קא מנינן אלא לרבי יוחנן מאי טעמא אמר רבי אבא בר ממל *מה מכר לו ראשון לשני כל זכות שתבא לידו אמר רבי אבא בר ממל מכר °שני בתי ערי חומה אחד בחמישה עשר באדר הראשון ואחד באחד באדר השני זה שמכר לו באדר השני כיון שהגיע יום אחד באדר של שנה הבאה עלתה לו שנה זה שמכר לו בחמשה עשר של אדר הראשון לא עלתה לו שנה עד חמשה עשר באדר של שנה הבאה מתקיף לה רבינא ולימא ליה אנא קדים אכיל [ד] ירוקא מקמא דידך משום דאמר ליה את [ד] נחית לעיבורא: וא"ר אבא בר ממל נולדו לו °שני טלאים אחד בחמישה עשר של אדר הראשון ואחד באחד באדר השני זה שנולד [ה] באדר השני כיון שהגיע יום אחד באדר (השני) של שנה הבאה עלתה לו שנה זה שנולד לו בחמשה עשר באדר הראשון לא עלתה לו שנה עד חמשה עשר באדר של שנה הבאה מתקיף לה רבינא ולימא ליה אנא קדים אכיל [ו] ירוקא מקמא דידך משום דאמר ליה את נחיתנא לעיבורא הא תו למה לי היינו הך מהו דתימא התם דכתיב תמימה [ז] הכא דלא כתיב תמימה לא קמ"ל [ח] דשנה שנה מהדרי גמרי: °בשהוא אומר תמימה כו' רבי אומר ליתן [ט] שנת עיבורה: ת"ר *°שנה תמימה רבי אומר מונה שלש מאות וששים וחמשה ימים כמנין ימות החמה וחכמים אומרים מונה שנים עשר חודש מיום ליום ואם נתעברה [י] נתעברה לו: הגיע יום שנים עשר חודש ולא נגאל כו': ת"ר לצמיתות לחלוטין דבר אחר לצמיתות לרבות [יא] את המתנה מאי טעמא צמית צמיתות אמרוה רבנן קמיה דרב פפא כמאן דלא כר"מ דאי כר"מ דאמר *מתנה אינה כמכר א"ר פפא אפילו תימא ר"מ שאני הכא דרבי רחמנא לצמיתות אמרו רבנן לרב פפא ואמר לה רב הונא בריה דרב יהושע לרב פפא והא גבי יובל דכתיב תשובו [יב] לרבות [יג] את המתנה [יא] ור"מ לא קא מרבי אלא הא ודאי דלא כר"מ: ת"ר [יד] המקדיש בית בבתי ערי חומה דרי זה גואל [טו] וגואל לעולם גאלו [טז] אחר מיד הקדש הגיע יום שנים עשר חודש ולא נגאל היה חלוט לו מנא ה"מ אמר שמואל דאמר קרא °לקונה אותו ואפילו מיד הקדש ולהלטיה הקדש אמר קרא לדורותיו יצא הקדש שאין לו דורות לא יצא ביובל למה לי אמר רב ספרא לא נצרכא [יז] אלא למוכר בית בבתי ערי חומה ופגע בו יובל בתוך שנתו סד"א ליפוק ביובל קמ"ל לא יצא ביובל: **מתני'** *°בראשונה היה נמכן יום שנים עשר חודש כדי שיהא חלוט לו התקין הלל שיהא חולש מעותיו ללשכה ויהא *שובר את הדלת ונכנס אימתי שירצה [יג] הלז יבא ויטול את מעותיו: **גמ'** *אמר רבא מתקנתו של הלל הרי °"זה גיטיך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו מדעתו מגורשת בעל כרחו אינה מגורשת מדאיצטריך

דכולי עלמא לד' אחד ברבית. כי ה"ג אמור הואיל ומעיקרא בתורת הלוואה אתא לידיה ור' יהודה יד) (דקאמר) [דקסבר] בהכי עסקינן שהתנו מתחילה שאם יגאלנה המוכר בתוך שלש יחזיר לו הלוקח הדמים מפירות שאכל וברבית ע"מ להחזיר ותנא דבריית'א בהא פליגי דתנא דידן סבר אפי' לד' אחד נמי לא הוי דהא בתורת מכר אתא לידיה ותנא דבריית'א סבר סוף סוף הואיל ולידי ריבית מיו (לגבי) [לתי] לד' אחד (היא) ברבית גמורה היא אלא שהתורה התירתה (איש כי יכמר אמר רחמנא): **והיתה גאולתו** מיז) **מ"מ**. ומשמע דא"ל הוה ליה למיכתב יגאלנה עד תוס שנת ממכרו מדשני בדיבוריה וכתב והיתה גאולתו משמע אפי' ע"י אחר: **לקונה אותו**. ומשמע לקונה יהא נחלט אם לא יגאל בתוך שנה הא אם יגאל יחזירנה וקונה הוא דיחזירנה אבל בנו לא קמ"ל והיתה גאולתו מ"מ: **שנה**. אי הוה כתיב עד מלאת שנה ולא כתב לו אינו יודע אם שנה למכר ראשון או שנה למכר שני כגון מכרה לאובן לשמעון בניסן ושמעון עלוי בתשרי וה"א לאובן שמכרה לראשון מתחב עם לוי ויהא לו רשות לגאלה עד תשרי הכא השתא דכתיב לו משמע דלמוכר ראשון קא מהדר: **למי חלוט**. כשהגיע שנה למוכר ראשון ונחלט מי מן הלוקחים זוכה בחליטה זו: **לראשון חלוט**. דראובן אין גואלה עוד משמעון אבל שמעון גואלה מלוי עד שיגיע שנה למכר שני שהרי עלוי לא נחלטה: **לשני חלוט**. שאין שמעון גואלה יז) מלוי: **עלתה לו שנה**. יח) דהאיכא מיום ליום וזה שמכר לו בט"ו באדר לא עלתה לו שנה עד ט"ו באדר שנה הבאה ואע"ג דהשתא הוו י"ג חדש משום דמיום ליום בעינן מט"ו באדר לט"ו באדר: **ולימא ליה לוקח ראשון לנוקח שני אנא קדים שתין נורא**. אני היכקתי יט) ונשתמשתי בבית קודש ממך ושלך נחלט באחד באדר ושלי לא תיחלט: **אם נחתת לעיבורא**. נכנסת בחודש העיבור לפיקר תפסיד דתמימה כתיב ליתן לו חדש העיבור אבל אני לא נכנסתי בו: **נולדו לו שני טלאים**. *והם בכורות ומוזהר להקריבן בתוך שנתן דכתיב (דברים טו) תאכלנו שנה בשנה: **לא כתב תמימה**. ולא ליתיב ליה חדש העיבור כ) וליסלקיה שנה שנה ט"ו בשבט: **למנין ימות החמה**. בין בפשוטה בין במעוברת: **י"ב חדש מיום ליום**. כמו שאנו קובעין לוקח לשנת לבנה: **נתעברה לו**. למוכר דכתיב תמימה: **המר**. במס' בכורות כפ' *) (לחמרן) (דף נב:) מתנה אינה כמכר לחזור ביובל למי שנתנה: **תשובו**. תשובו לים אל אחוזתו ודרשינן כפ) (בפ"ט) (שם) לרבות את המתנה: **וגואל לעולם**. שאינו נחלט להקדש לעולם ולקמן מפרש טעמא: **הגיע יום שנים עשר חודש**. משלקחו מן הגזבר: **שאין לו דורות**. דליכא פריה ורביה קמי שמיא: **לא יצא ביובל למה לי**. הואיל וכתיב לצמיתות: **מתני' סיס נמכן**. הלוקח ביום שנים עשר חודש כדי שלא ימלאהו מוכר ליתן לו מעותיו כב) והוא חלוט לו: **שיהא חולש**. כמו (ישעיה יד) חולש על גויש וכדגרסינן (שבת דף קמח:) מעוילין חלשים על הקדשים שיהא מטיל מעותיו ללשכות כג) שבעזרה: **ויהא שובר הדלת**. של בית המכר ונכנס: **גמ' מדעתו**. כד) שיקבלם ברצון:

*) ל"ל יש נכור בעל

נגאלה היתה חלוטה לו: שנאמר לצמיתות. שהיה יכול לומר לצמות ואמר לצמיתות לרבות המתנה שנתלטת ואינה יוצאה ביובל בכמר: כמאן דלא כר' מאיר. דאמר בפ"ו יש בכור לנחלה אלו שאינן חוזרין ביובל כו'. דכי היכי דסבר ר' מאיר דמתנה אינה כמכר לענין למיפק ביובל הכי נמי דלא הויא כמכר למיחלט: [דרבי רחמנא לצמיתות. כראמר לעיל צמית צמיתות: אמרי ליה רבנן לרב פפא והא אמרינן התם בפרק הכהנים:] ריבית אחי צד אחד ברבית דאא ורבית בגמרה הוא: טז) (גאולתו והיתה גאולתו) ס"מ דאם לא כן היה ליה: יז) גאלה עוד מלוי: יח) שנה.דהא איכא בינים: יט) היוקתי אש ונשתמשתי: כ) העיבור וליסקא ליה שנה: כא) ודרשינן בבכורות (בס"ב) [סוס"ה]: כב) מעותיו ויהא חלוט לו: כג) ללשכות הקדש שבעזרה: כד) מדעתו. שקיבלם ברצון:

יש בכור] דהא גבי יובל כתיב תשובו לרבות את המתנות ור"מ לא קא מרבי. דתשוב תשובו לא משמע ליה [לרבות] הכי נמי צמית צמיתות לא משמע ליה [לרבות] דאינה יוצאה לכהנים ביובל כשורה אחרונה: גאלה אחר מיד הקדש. אותו אחר דינו כלוקח נחלט לזה שנגאלה מיד הקדש [ולהלטיה הקדש. ויהא חלוט להקדש אם לא נגאל בתוך שנתו למה גואל לעולם: אסר קרא] לדורותיו. למי שיש לו תולדות [דורות] יוצא לצמיתות: (נגאלה אחר. דכתיב ונקם את הבית ונו'; והאחר דכתיב ונקם ונקם הבית ונו'): לא יצא ביובל דאינו חוזר לבעליו למה לי: סד"א ליפוק ביובל. דמקע יובל לקנינו קמ"ל דלא: [היה נמכן הלוקח. יום ר"ב חדש כדי שלא יכנסו שיגאלנה ממנו כדי שיחלוט לו]: שיהא חולש מעותיו ללשכה. העשויה לכך היה מניח מעות [מדיוט] באותו לשכה כשאינו מוצא הלוקח: [ויהא שובר את הדלת. פתח הבית שמכר ויכנס בו וכשירצה הלה הלוקח יבא ויטול מעותיו מן הלשכה]: מתקנתו של הלל ש"מ דנתינה בעל בעלמא לא הויא נתינה:

ר"ר גרשום

וחכא ברבית ע"מ להחזיר איכא בינייהו. שהלוה התנה עם המלוה שאם יכול לפרוע בזמנו שיחזיר לו שדהו רבנן סברי כיון שהתנה הלוה שתחזור השדה לידו הפירות שאכל [הליקח] הרי זה רבית ור' יהודה סבר כיון שעשאה לו מכר קנאה המלוה קנין גמור עד שיתו הזמן ומותר הוא הלוקח לאכול פירותיה שהיא שלו וחזרה זו שמחזירה לו המלוה אינו דומה כמחזרה אלא דומה כמו שחזור ומכרה לו המלוה עכשיו (דמי) הלכך לא הוי רבית ומתני' דקתני אינה רבית ר' יהודה היא. ע"א לשון מורי הגאון רבינו ע"מ להחזיר שהתנה שאם יפרה את השדה שיחשיב לו דמי פירות שאכל ר' יהודה סבר כיון שמחזיר לו דמי הפירות מותר: איש כי יכמור אמר רחמנא והיתה גאולתו. כלומר מי שמכר יגאל קמ"ל: [שנה. דכתיב ואם לא יגאל עד מלאת לו שנה איני יודע אם שנה לראשון אם שנה לשני כלומר שאם מכרה הלוקח לאחר אחר חצי שנה שקנאה איני יודע אם נגלך אחר מלאת שנה של לוקח ראשון או של לוקח שני:כשהוא אומר עד מלאת לו למוכר ראשון קאמר. למי חלוט אם לא נאלו מוכר ראשון עד מלאת שנה ר' אלעזר אמר ללוקח ראשון [ר' יוחנן] הוא חלוט] דלדידיה מנינן [למוכר] ללוקח ראשון מונין לו י"ב חדש הלכך בדין הוא שתהא חלוטה לו: כל זכות שתבא לידו. שיהא במקומו שיחלט לו: [עלתה לו שנה. שבר"ח אדר מכר עכשיו כשהגיע לראש אדר אחר: וליימא ליה. זה שקנה בט"ו באדר ראשון לאותו שקנה בר"ח השני: אנא קדים שתין נורא מיקמי דידך. כלומר אני הסקתי אש בביתי במדורתי קודם שהיסקתה אתה בביתך שאני קניתי קודם מפני מה נחלט לך ביתך קודם משיחלט איתו שלי שקניתי קודם: דאמר אחר: [עלתה לו שנה. אחר: וליימא ליה. זה שקנה בט"ו באדר ראשון לאותו שקנה בר"ח השני: אנא קדים שתין נורא מיקמי דידך. כלומר אני הסקתי אש בביתי במדורתי קודם שהיסקתה אתה בביתך שאני קניתי קודם מפני מה נחלט לך ביתך קודם משיחלט איתו שלי שקניתי קודם: דאמר ליה] את נחית לעיבורא. שקנית בתודש העיבור בט"ו באדר הראשון גלית אדעתך דשנת עיבור את רוצה לחשוב הלכך לא נגמרה שנתה עד ט"ו באדר: [נולדו לו ב' טלאים.לידע אי זה יש לו תורת איל קודם מחבירו וא"כ דאמ'לענין צירוף נזרן של מעשר בהמה דכתיב במעשר בהמה שנה היוצא השדה שנה שנה. למ"ה: התם הוא דכתיב תמימה. בני בתי ערי חומה לרבות חדש העיבור: קס"ל דשנה שנה גמרי מהדרי. כתיב בני ערי חומה שנה וכתיב בטלאים שנה שה תמים זכר בן שנה מה להלן תמימה דהיכא דנחית לעיבורא מחשבנן לו שנת עיבור אף הכא נמי: שנה ועיבורה. היינו שנת הלבנה ומה שיתירים חדשי החמה על הלבנה י"א יום דהיינו שמ"ה ימים שהתא תמימה בין ללבנה בין לחמה: ואחר הניתן לו במתנה. היה יכול לגאול כל י"ב חדש הנתן המתנה ובשניע"ר ב"ב חדש ולא נגאלה היתה חלוטה לו: שנאמר לצמיתות. שהיה יכול לומר לצמות ואמר לצמיתות לרבות המתנה שנתלטת ואינה יוצאה ביובל בכמר: כמאן דלא כר' מאיר. דאמר בפ"ו יש בכור לנחלה אלו שאינן חוזרין ביובל כו'. דכי היכי דסבר ר' מאיר דמתנה אינה כמכר לענין למיפק ביובל הכי נמי דלא הויא כמכר למיחלט: [דרבי רחמנא לצמיתות. כראמר לעיל צמית צמיתות: אמרי ליה רבנן לרב פפא והא אמרינן התם בפרק הכהנים:] ריבית אחי צד אחד ברבית דאא ורבית בגמרה הוא: טז) (גאולתו והיתה גאולתו) ס"מ דאם לא כן היה ליה: יז) גאלה עוד מלוי: יח) שנה.דהא איכא בינים: יט) היוקתי אש ונשתמשתי: כ) העיבור וליסקא ליה שנה: כא) ודרשינן בבכורות (בס"ב) [סוס"ה]: כב) מעותיו ויהא חלוט לו: כג) ללשכות הקדש שבעזרה: כד) מדעתו. שקיבלם ברצון:

בעל כרחו . שהטילתם בביתו כי ה"ג דתקין הלל במתני' : שלא בפניו . כגון זה שהיה נכנס ומשום דתרתי לריעותא איכא דשלא בפניו הוא ובעל כרחו הוא משום הכי איצטריך ליה להלל לתקוני : מאי דאיצטריך ליה תקין . ואי הוי נמי לוקח הכתם ולא הוה בעי לקבוציהו הוה איצטריך להלל לתקוני דבעל כרחו תורה אור

מדאיצטריך ליה להלל לתקוני נתינה בעל כרחו הויא נתינה הא בעלמא נתינה בעל כרחו לא הויא נתינה מתקיף לה רב פפא ואיתימא *רב אשי ודילמא כי איצטריכא ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא *מתנה איבא דאמרי אמר רבא מתקנתו של הלל הרי זה גיטך על מנת שתתני לי מאתים זוז ונתנה לו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה וכי איצטריך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הויא נתינה מתקיף לה רב פפא ואיתימא רב שימי בר אשי ודילמא בין בפניו בין שלא בפניו מדעתו אין בעל כרחו לא והלל מאי דאיצטריך ליה תקין : מתני' *כל שהוא לפנים מן החומה הרי הוא כבתי ערי חומה חוץ מן השדות ר' מאיר אומר אף השדות בית הבנוי בחומה ר' יהודה אומר אינו *כבתי ערי חומה ר"ש אומר כותל החיצון היא חומתו : גמ' ת"ר בית אין לי אלא בית מנין לרבות בתי בדים ובתי מרחצאות ומגדלות ושובכין ובורות ושיחין ומערות ת"ל °אשר בעיר יכול שאני מרבה אף השדות ת"ל בית דברי רבי יהודה ר"מ אומר בית אין לי אלא בית מנין לרבות בתי בדים ובתי מרחצאות ומגדלות ושובכין ובורות שיחין ומערות ואפילו שדות ת"ל אשר בעיר ואלא הא כתיב בית אמר רב חסדא אמר רב קטינא *חולסית ומצולה איכא בינייהו והתניא חולסית ומצולה ג) ר"מ אומר כבתים ר' יהודה אומר כשדות : בית הבנוי בחומה ר' יהודה אומר אינו כבתי ערי חומה ז) [וכו'] : אמר רבי יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו °ותורידם בחבל בעד החלון כי ביתה בקיר החומה ובחומה היא יושבת ה) (ר"מ) [ר' שמעון] סבר כפשטיה דקרא ור' יהודה סבר בחומה היא יושבת ולא בעיר חומה : מתני' 'עיר שגגותיה חומתה *מוקפת חומה מימות יהושע בן נון אינה כבתי ערי חומה ואלו הן בתי ערי חומה "שלש חצרות של שני בתים מוקפת חומה מימות יהושע בן נון כגון קצרה הישנה של ציפורי וחקרה של גוש חלב ויודפת הישנה וגמלא וגדוד וחדיד ו) ואונה וירושלים וכן כיוצא בהן : גמ' *ת"ר חומה ולא שור איגר סביב פרט לטבריה 'שימה חומתה *רבי ז) אליעזר בר יוסי אומר °אשר לוא חומה 'אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן : ואלו הן בתי ערי חומה כו' : תנא גמלא בגליל וגדוד בעבר הירדן וחדיד ח) ואונה וירושלים ביהודה מאי קאמר אמר

[ל"ל רב שימי בר אשי]

[ל"ל נתינה]

[עי' פירוש הערוך בערך חלס]

יהושע ב

מגילה ה:

[שבועות מז. מגילה ג: יג]

כגון חוב לו פקדון בהא ולאי הוי נתינה בעל כרחו כדאיתא פרק הגוזל בתרא (ב"ק קיח. ושם) הלוהו לו שהפקיד אצלו ביסוד לא יחזיר לו במדבר ממעט הא ביסוד מחזיר לו בעל כרחו ואם תאמר הא דתנן בפרק מי שאחזו (גיטין עד. ושם) הרי זה גיטך על מנת שתתן לי אילטליאיו ואבדה אילטליאיו רבן שמעון בן גמליאל אומר תתן דמיה והתם מיירי אפי' בעל כרחו דבעל מדפלגיני רבנן עליה ואמרי אילטליאיו דוקא קאמר *הו בעי התם בגמרא האומר לאשה הרי זה גיטך ע"מ שתתני מאתים זוז וחזר ואמר לה מחולין לך מהו תיבעי לרבנן תיבעי לרבנן עד כאן לא קא אמרי רבנן התם אלא היכא דלא אחליה לגבה אבל הכא הא קאמר מחולין לך יפ) והא ע"כ דאמרי רבנן אילטליאיו דוקא קאמר בעל כרחו מיירי דלאי מדעתו לא גרע ממחולין לך ואפ"ה קאמר רשב"ג תתן לו דמיה אלמא סבירא ליה לרשב"ג דנתינה בעל כרחו הויא נתינה וא"כ היכי קאמר רבא הכא דלא הויא נתינה וא"ל לרבא מיירי התם דאמר רשב"ג תתן לו דמיה מדעתיה קאמר ואפילו הכי לרבנן אילטליאיו דוקא קאמר ואינה מגורשת והאי בעיא דהתם אינה אליבא דרבא ולאי אליבא דרבנן אפילו מחולין לך לא מהני ואם תאמר לרבא דס"ל דאפילו בעיר לא הוי נתינה בע"כ למה היה לנוקח להמתין לימות לא מקבלינא ואז לא הוי נתינה כ) והאליבו לו אמר י"ב חדשים וי"ל דאם היה בעיר היה בוש ממנו אם לא היה מקבל כא) וא"ת משמע לרבא אפילו בפניו בע"כ לא הויא נתינה והיכי מצי להוכיח מהכא בפניו והלא תקנת הלל לא היתה כי אם שלא בפניו וכי אילטריך ליה להלל לתקוני שלא בפניו אבל בפניו בין מדעתו בין בעל כרחו הוי נתינה כדמתקיף ליה רב פפא וי"ל דמוכח הכי דאם איתא דבעל כרחו לא הוה צריך להלל לתקוני שלא בפניו להיות חולב מטותיו לגבכה דהא אפשר לזכות לו ע"י אחר אלא שמע מינה מדאילטריך ליה להלל לתקן נתינה בעל כרחו הא בעלמא כו' ורב פפא דלתמקיף ליה לית ליה הלי סברא : חולסית . פירש"י ליטול משם אבנים ומצולה ליטול משם חול ורשב"ם פירש בב"ב (דף סז. ושם) חולסית ליטול הימנה זכוכית ומצולה כמו (ברכות דף מ:) מצולה של דגים :

אשר לו חומה . פירש רש"י לוא כתיב משמע לו ומשמע לא כלומר אין לו עכשיו והיה לו קודם לכן ואינו כן בחומשין מדויקות כנ) כתיב [לא בא"ק וקרי בוי"ו] ("בוי"ו ולא קרי בא"ק) : מאי קאמר . וכי אין עיר מוקפת חומה בגליל אלא גמלא ובעבר הירדן אלא גדוד ואם תאמר דאמלא לא פריך כמו כן דאמתני' ויש לומר דפריך אפיר אכריאתא לפי שדקדקה יותר דמפרשא בהדיא גמלא בגליל וגדוד בעבר הירדן : הכא

מ א מיי' פי"ב מהל' שמיטה ויובלות הלכה יא :

מא ב מיי' שם הלי"ב :

מב ג מיי' שם הלי"ב :

מג ד מיי' שם הלט"ו :

מד ה מיי' שם הלי"ד :

מה ו מיי' שם הלט"ג :

מו ז מיי' שם הלט"ו :

שיטה מקובצת

א) רב שימא בר אשי ודילמא : כ) הויא נתינה איכא : ג) ומצולה רבי יהודה אומר כשדות ר' מאיר אומר כבתים : ד) תוס"ה כו' : ס) ישובת ר' שמעון סבר ס"א ר"ש סבר כי ביתה בקיר החומה ור"י סבר בחומת ישובת ואינו נרסת רש"י ז"ל : ו) וחדיד ואונו וירושלם : ז) רבי אליעזר בר : ח) וחדיד ואונו וירושלם : ט) תיבת גם' נמחקו:] משפ"ר ובלשון אשכנז ירפמא וקבוצה : י) חולסית מקום סלעים שאינו : יב) הבית חולס"ת : יג) ליטול משם חול : יד) הוי נמי : טו) כרחו הוי כו' : טז) מתיבת פשיטא עד תיבת וא"ת נמחק : יז) פפא גליון מכלל דבעלמא לא הויא נתינה לענין מתנה לא איצטריך לאשמועינן דמ"ל תא דפשיטא היא דאין אדם זוכה בע"כ במתנה שנתן לו חבירו ולענין פרעון חוב פשיטא דמועיל בע"כ ומספר ליה אם ירק החוב בחיקו של מלוה וכן ליוצין פקדון נמי דתנן בפ' הנזהל בתרא הלוה מחבירו או שהפקיד אצלו ביישוב כו' הא ביישוב יחזור לו אפי' בע"כ והכא אייתי בדבר שהוא זקיק לקבל מחבירו וחבירו יש לו זכות בדבר אחר כנגדו כגון גט של תנאי ובתי ערי חומה והא דלא חייש רבא לקושיא דרב פפא משום דאם איתא דבע"כ הוי נתינה בפנינו ה"ה נמי שלא בפנינו ולא היה הלל מתקן לשכה אלא משום לייחודא דוכתא דנתינת המעות אפשר שיוכה לו ע"י אחר וא"ת ואי לא שמה נתינה למה היה נמתן ו"ל משום דמכסיף מיניה אם לא היה מקבלם אז היה ירא שמא יכפיהו ב"ד לקבל . הרא"ש ז"ל : יח) דמתני' וגם היכא : יט) לך ע"כ הא דאמרי רבנן : כ) נתינה ותחלום לו : כא) מקבל ואפ"ה משמע דלרבא אפי' בפניו בע"כ לא הויא נתינה וא"ת והיכי משמע : כב) מדויקות אלא כתיב לא באלף וקרי לו בוי"ו : כג) [עי' בתוספת מוגין סס. ד"ה מע"פ]

רבינו גרשום

ומש"ה איצטריך ליה לתקוני נתינה שלא בפניו כגון זה [שהוצש סעיתיו בלשכה : והלל מאי דאיצטריך ליה תקין . הא בעלמא בין בפניו ובין שלא בפניו מדעתו אין בעל כרחו הוצמה [בדים] ובתי מרחצאות ומגדלים ושובכים וכל כיוצא בהן הרי הן כבתי ערי חומה ונחלסין עמ"ה לאחר י"ב חדש : חוץ מן השדות . שאם יש שדות [בתוך] העיר אין נחלסין : [בית . דכתיב וקם הבית אשר בעיר אשר לו : אלא בית . שהוא בית דירה שנחלס : ת"ל בית . דדמי לבית למעוטי שדות דברי ר' יהודה : ואלא . לר' מאיר הא כתיב בית דמשמע מידי דדמי לבית נחלס ולא שדה : חולסית . פלעים : ומצולה . עומקא בעלמא שיש בה מים שאינן דומין כ"כ לבית דירה . לר' יהודה דמשמע שדות מטעם נמי הני דדמו לשדה דלית בהו דירה לר' מאיר דבעי לרבויי אפי' שדות שדות גמורין לא מצי לרבויי משום דכתיב בית אבל חולסית ומצולה דדמו לבית למגדל ובור הכי נמי דסבר דנחלסין עמ"ה : והא תניא . סיועא : בית הבנוי לחומת העיר . ר' יהודה אומר אינו נחלס כבתי ערי חומה לפי שהוא דומה כאילו עומד חוץ לעיר : ר' שמעון אומר כותל החיצון . של בית הוא חומתו ודומה כמגדל שעומד בחומה (ולהלאה) [נהלס: ר' שמעון סבר כפשטיה דקרא . כמו שהוא משמע כי ביתה בקיר החומה ואפי' הכי ובחומה היא יושבת פי' לפנים מן החומה היא יושבת. (אי' דאמר שגגותיה היא יושבת) כתיב ולא בעיר חומה כלומר אינו כלפנים מן החומה] : עיר שגגותיה חומתה . איכא דאמרי שכל החומה סביב סלאה גגות ואיכא דאמרי שגגותיה משתפעין עד תארך וזהן הן החומות : [חומה . דכתיב] אשר לו חומה סביב . חומה [ממש] סביב לעיר בעינן . ולא שור איגר . דעמה של גגות : סביב . דכתיב ובתי החצרים אשר אין להם חומה סביב מכלל דבתי ערי חומה צריכין חומה סביב : אשר לוא חומה . באלף כתיב כלומר אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן נידון בבתי ערי חומה

עין משפט נר מצוה

מו א מיי' פ"ו מהל' בית המקדש הל"ד :

מח ב מיי' פי"ב מהל' שמיטה ויובלות הלכה מו :

מט ד מיי' פי"ו מהל' שמיטה ויובלות הל"מ :

נ"ל להגיה

[ביק סנ: וש"נ]

[מלין ז. וש"נ]

[מגילה י. שבועות מז. תוספתא פ"ט]

הבא נמי תרתי ירושלים הוו. ותימה דלרבא נמי אלו לריכין לומר כן דתרי ירושלים הוו וי"ל דלרבא לון אלו לריכין לומר ביהודה תרי ירושלים הוו אלא בשאר ארלות אבל לרב אשי ל"ל ביהודה תרי ירושלים הוו: **וקדשו** ערי חומה. פי' לענין מכירת בית בכתי ערי חומה ולענין גאולות מלוים חוץ לעיר דחוקא בכתי ערי חומה לריך לגאולה המלוים חוץ לחומה אבל שאר (מלוים) (עיירות) לא ואבנים מונעות לריך לגאולה חוץ לעיר ואפי' לא היו מוקפות מימות יהושע והכי הניא בסורת בהנים אתהן חוץ לעיר ואין אדם חוץ לכל העיר אלא חוץ לעיירות המוקפות חומה כלבד וא"ל מגלן הא לא כתיב בית חומה גבי אדם מלוכע ואומר הרב רביו ילחק דגמרינן חוץ למחנה מושבו דכתיב ביה במלוכע (ויקרא יג) ממושב דכתיב בית מושב עיר חומה (שם כה) ופירש רש"י כאן דמקדש ליה (לאחוזה) בשתי חומות ובשיר ובית דין מהלכין ושתי חומות אחריהן כדאיתא בשבועות (דף מז. ושם) ובמס' שבועות פירש"י דלשכתן שהיו מקדשין חומות ירושלים בשתי חומות ובשיר כשבאו להוסיף על העיר ועל (העיירות) (העזרות) אבל שאר (אחוזה) (עיירות) לא ידעתי איזה היו מקדשין אותן:

מנו יובלות לקדש שמיטין. מכאן תימה לכריתה דתני בירושלמי דמסכת ניטין ורש"י יח) כתב בפ' השולח (ניטין דף לו.) דתניא בירושלמי וזה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחד שמיטת יובל ואחד שמיטת שביעית בזמן שאתה משמט יח) [יובל] אתה משמט [שביעית] בזמן שאי אתה משמט יובל אי אתה משמט שביעית וכאן אומר דלא מט יובלות אלא לקדש שמיטין ופירש רש"י פ' השולח (שם) דהכיא דערכין כ) דמדרבנן היא ואין משמט כן בת"ל ח) (ואומר אני כ"ל רש"י) (דהא דירושלמי לרבי היא) ועוד לור"מ דהך בריתא דמייתי) ריש פרק השולח (שם) כב) וזה דבר השמיטה שמוט בשתי שמיטות הכתוב מדבר אחת שמיטת קרקע ואחת שמיטת כספים כג) והא דירושלמי רבי היא אבל רבנן פליגי עליה דרבי ואמרי כד) מנין דיש שמיטה לף על פי שאין יובל ת"ל (ויקרא כה) והיו לך שבע שבתות השמים ומנין שיעשה יובל אע"פ שאין שביעית ת"ל (שם) והיו לך תשע ותרביעים שנה כה) [וסוגיא] דהכא אתיא כרבנן מיהו יש לייישב ההיא דתורת הכהנים אפי' כר' והא דתני שביעית אע"פ שאין יובל כה: לפרשה אע"פ שלא הגו יובל והיינו בתמלוס וכדתני בפ"ק דרתא השנה (דף ט: ושם) יובל היא אע"פ שלא שמטו ואע"פ שלא תקעו יובל אע"פ שלא שלחו ת"ל היא דברי ר' יהודה רבי יוסי אומר יובל אע"פ שלא שמטו ואע"פ שלא שלחו יובל אף על פי שלא תקעו ת"ל היא:

ל) בי' ל"ק ותומר ל"י דאמלוי היא דירושלמי וכ"ל בבריתא דמייתי כו'

אמר אביי הכי קאמר עד גמלא בגליל עד גדוד בעבר הירדן וחדיד ואונו וירושלים ביהודה רבא אמר גמלא בגליל לאפוקי גמלא דשאר ארצות גדוד בעבר הירדן לאפוקי גדוד דשאר ארצות אינך דלא איכא דכותייהו לא איצטריך ליה וירושלים מי מיחלט בה [ל] והתניא *עשרה דברים נאמרו בירושלים *אין הבית חלוט בה אמר רבי יוחנן בירושלים דמוקפת חומה מימות יהושע בן נון ולא בירושלים דאילו ירושלים אין הבית חלוט בה ואילו הכא הבית חלוט בהקרב אשי אמר לאו *אמר רב יוסף תרי קדש הוו ה"נ תרי ירושלים הוו תניא [נ] *ר' ישמעאל בר' יוסי *) למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום אבל ראשונות בטלו משבטלה [נ] קדושת הארץ קסבר *קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא ורמינהי *א"ר ישמעאל בר' יוסי וכי אלו בלבד היו והלא כבר נאמר °ששים עיר כל חבל ארגוב כל אלה ערים בצורות אלא למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו אלו וקידשום קידשום הא אמרינן [ד] דלא צריך לקדושינהו אלא [ה] מנאום ולא אלו בלבד אלא °כל שתעלה לך מסורת בידך מאבותיך שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון כל מצות הללו נוהגות בה מפני שקדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבא איבעית אימא תרי תנאי ואליבא דר' ישמעאל ואיבעית אימא חד מנייהו ר' אלעזר בר יוסי אמרה *דתניא ר"א בר יוסי אומר אשר לוא חומה אע"פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכן מאי טעמא דמ"ד קדושה ראשונה [ו] קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבא דכתיב °ויעשו *בני הגולה השבים מן השבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי [ז] יהושע בן נון כן בני ישראל וגו' ותהי שמחה גדולה מאד אפשר בא דוד ולא עשו סוכות [ח] עד שבא עזרא אלא °מקיש ביאתם בימי עזרא לביאתם בימי יהושע מה ביאתם בימי יהושע מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה אף ביאתן בימי עזרא מנו שמיטין ויובלות וקדשו ערי חומה [ט] ואומר °והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה מקיש ירושתך לירושת אבותיך מה ירושת אבותיך בחידוש כל דברים הללו אף ירושתך בחידוש כל דברים הללו ואידך דבעי רחמי על יצר דעבודה זרה ובטליה ואגין זכותא עלייהו כי סוכה והיינו דקא קפיד קרא עילויה דיהושע דבבל דוכתא כתיב יהושע והכא כתיב °ישוע בשלמא משה לא בעא רחמי דלא הוה זכותא דארץ ישראל אלא יהושע דהוה ליה זכותא דארץ ישראל אמאי לא ליבעי רחמי והא כתיב אשר ירשו אבותיך וירשתה הכי קאמר כיון דירשו אבותיך ירשת [י] את ומי מנו שמיטין ויובלות השתא משגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט מנשה בטלו יובלות דכתיב ביה °כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים [כ] ושש מאות וששים הוה מני דתניא °משגלו שבט ראובן ושבט גד וחצי שבט המנשה בטלו יובלות שנאמר °וקראתם דרור בארץ לכל יושביה עליה ולא בזמן שגלו מקצתן יכול היו עליה והן מעורבין שבט בנימין ביהודה ושבט יהודה בבנימין יהא יובל נוהג תלמוד לומר לכל יושביה בזמן שיושביה כתיקונן ולא בזמן שהן מעורבין א"ר נחמן בר יצחק מנו יובלות לקדש שמיטין

[מגילה י.]

[מגילה ג. וש"נ]

[ביק בל תקלל]

[דברים ג]

[מגילה ג. וש"נ]

[ויקרא כה]

[ויקרא כה]

[ויקרא כה

הניחא *לרבנן דאמרי שנת חמשים אינה מן המנין אלא לרבי יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן למה לי בשמיטין סגיא הא ודאי דלא כרבי יהודה ולא מנו [ה] שמיטין ויובלות והכתיב °מקץ שבע שנים תשלחו איש את אחיו העברי אשר ימכר לך והיונן בהו מקץ שבע שנים (ו)והכתיב °ועבדך שש שנים ואמר רב נחמן בר יצחק שש לנמכר ושבע לנרצע הוא בתוכחה כתיב וקאמר נביא השלחתם והכתיב °וישמעו וישלחו [ז]אלא אמר ר' יוחנן *ירמיה החזירן ואישה בן אמון מלך עליהן ומנא לן דהדור דכתיב °כי המוכר אל הממכר לא ישוב אפשר יובל בטל ונביא מתנבא עליו שיבטל אלא מלמד שהחזירן ירמיה ומנלן דיאשיה מלך עליהן דכתיב °ויאמר מה הציון הלז אשר אני רואה ויאמרו אליו אנשי העיר הקבר איש האלהים אשר בא מיהודה ויקרא את הדברים [ח] *על המזבח בית אל וכי מה טיבו של יאשיהו בבית אל אלא כשהחזירן ירמיהו יאשיהו מלך עליהם רב נחמן בר יצחק אמר מהכא °גם יהודה שת קציר לך [ט] בשובי שבות עמי: **מתני'** [י]בתי החצרים נותנין להם כח יפה שבבתי ערי חומה וכח יפה שבשדות ונגאלין מיד וכל שנים עשר חדש כבתים ויוצאין ביובל ובגרעון כסף בשדות: **גמ'** תנו רבנן °על שדה הארץ יחשב הקישו הכתוב לשדה אחוזה מה שדה אחוזה יוצא ביובל ובגרעון כסף אף בתי החצרים יוצאין ביובל ובגרעון כסף אי מה שדה אחוזה אינה נגאלת בפחות משתי שנים אף בתי החצרים אינם נגאלים פחות משתי שנים ת"ל °גאולה תהיה לו מיד הואיל ונתת להם כח יפה שבשדות וכח [כ] *שדה שבבתים יכול לא יצאו ביובל ת"ל °וביובל יצא מאי קאמר אמר רב הונא לא נצרכא אלא למקדיש בית בבתי החצרים וגאלו אחר מיד הקדש ופגע בו יובל בשנה שניה למאי מדמית ליה אי לבתי ערי חומה מדמית ליה איחלט ליה ללוקח אי לשדה אחוזה מדמית [כא] לכהנים נפקא להכי אצטריך וביובל יצא מתקיף לה רב זעירא מאי איריא גאלו אחר אפילו לא גאלו נמי א"ל *אביי [כב]שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון מנלן מבן לוי [כג] מה בן לוי שיפה כחו בממכרו הורע כחו בהקדשו ישראל °שהורע כחו בממכרו אין דין שהורע כחו בהקדשו והתם מנלן דתניא °ויצא ממכר שומע אני אפילו עבדיו מטלטליו ושטריו ת"ל בית ועיר אחוזתו מה ת"ל ממכר [כד] ממכריו יוצא בחנם ואין הקדש יוצא בחנם אלא בפדיון ופליגא דר' °אושעיא דא"ר אושעיא הכל היו בכלל °*ונתן הכסף וקם לו כשפרט הכתוב בשדה אחוזה °והיה השדה בצאתו ביובל קדש לה' [כה] שדה הוא דפרק ליה ונפקא לכהנים אבל הנך דקיימי קיימי וביובל יצא למה לי אמר רב פפא לא נצרכא אלא למוכר בית בבתי החצרים ופגע בו יובל בשנה שניה למאי מדמית ליה אי לבתי ערי חומה מדמית ליה איחלט ליה ללוקח אי לשדה אחוזה מדמית ליה השלמה בעי להכי אצטריך וביובל יצא תניא כוותיה דרב הונא ותיובתא דרבי אושעיא [כו]המקדיש בית בבתי החצרים הרי זה גואל מיד וגואלו לעולם גאלו [כז]אחר מיד הקדש הגיע יובל ולא נגאל חוזר לבעלים ביובל:

אלא מלמד שהחזירן ירמיה ויאשיה מלך עליהם. ותימה שהרי אחרי שהחזירן ירמיה לא עמדו בארון קודש מורכן כ"ל ל"ו שנה כדפריסית לעיל בפ"ב (דף יב:) וא"כ לא הגיעו עד היובל והיאך מוכל למלוח ויסמעו וישלחו וי"ל דמוכל למלוח אותם עבדים שהיו להם קודם שגלו והא דפריך לעיל והכתיב ויסמעו וישלחו עיקר הפירכא מדכתיב (ירמיה לד) וישמעו כל השרים וכל העם אשר באו בברית ממעמד שגרשום בברית לשלח עבדיהם חפשים ביובל כשיגיע היובל: הן

[ע' רש"י סנהדרין קיז:]

[ל"ל האלה אשר עשית על המזבח טו']

[מתוס' פרש"י דלעיל כג: ד"ה דרכי הכהנים מוכח דגרסינן מ"ל רבי הכהנים שלא יאמרו]

[ע' תוספות מגילה ג. ד"ה וזיון וכשלר דוקתי כמו בגרסא שם בגמרא]

שיטה מקובצת

ה) ולא מנו יובלות תיבת שמיטין ואות ו' נמחק: ז) הדברים האלה אשר עשית על: ח) קציר לך. ס"א אל תקרי קציר אלא קצין: ט) ובח יפה שבבתים: י) אחוזה מדמית ליה: יא) לוי ומה בן לוי: יב) ממכר ממכר יוצא: יג) לה' כשרה ליה נפקא ליה לכהנים אותו' נמחק: יד) שביעית בכלל והא: טו) הבית היה דהוו: יז) דיור מלבור: יח) קצין. גליון ונראה לפרש גם יהודה שת קציר לך כלומר שבא סופה כמו דאת אמר שלחו מגל כי כשל קציר פי' גם יהודה בא

*) [סתו"ש סגיא שאין לסה תומה בעיריכות]

ואינן דומין לשדות שהחדות אינו רשאי לגאול אלא לאחר שתי שנים ואלו נגאלין [אפילו] מיד: ואלו הן בתי חצרים. שיש להן דין זה: שתי חצרות של [ב'] ב' בתים אף על פי שמוקפות. דינן כבתי חצרים ככפרים שאין להם חומה אבל פחות מ) מיכן אינן כבתי חצרות: ת"ל גאולה תהיה לו מיד. כדין בתי ערי חומה: [יכול לא יצאו ביובל] מאי קאמר. אדרבה כיון דיפה כוחן דינם שיצאו ביובל: [ופגע בו יובל בשנה שניה. שגאלו] למאי מדמית ליה. האי בית: אי לבתי ערי חומה מדמית ליה איחלט ליה ללוקח. זה שנאלה מיד הקדש שהרי הוחלטה לו לאחר י"ב חדש כדאמרן לעיל גאלה אחר מיד הקדש הגיע יום י"ב חדש ולא נגאלה היה חלוט לו: ואי לשדה אחוזה מדמית ליה לכהנים נפקא. שהרי גאלה אחר וכדאמרינן בפרקין דלעיל ואם מכרה נזבר לאחר לא יגאל אלא יוצאת לכהנים דכתיב והיה השדה בצאתו ביובל לכהן תהיה: לחכי אצטריך וביובל יוצא. דחדרא לבעלים אם הקדישן דהא כתיב וביובל יצא: א"ל אביי. אם לא נאלה אחר אינה יוצאה לו נזירה שלא יאמרו [הקדש יוצא בלא פדיון]: ומנלן. דאינה יוצאה בלא פדיון מבן לוי [שיפה כוחו במכורו כדתנן לקמן הכהנים והלוים מוכרין לעולם וגואלין לעולם הורע כוחו בהקדשו כדאמרינן לקמן דאינו יוצא בלא פדיון ישראל שהורע כוחו במכורו שאינו גואל אלא לאחר ב' שנים]: והתם מנלן. דאין הקדשו של בן לוי יוצא בלא פדיון: דתניא ואשר יגאל [מן הלוים] ויצא ממכר בית ועיר אחוזתו ביובל: [שומע אני. שאפילו מכר עבדיו ושטריו ומטלטליו שחוזרין ביובל]: ת"ל בית ועיר [אחוזתו] שהן קרקע למעוט הנו: א"כ מה ת"ל ממכרו דמשמע כל ממכר. לא להכי כתב ממכר דמכורו [של קרקע] יוצא [בחנם] ביובל [אבל הקדישו אפילו קרקע אין] [ואין הקדשו] יוצא בחנם אלא בפדיון וכ"ש הקדשו של ישראל שאינו יוצא מהקדש בלא פדיון: [ודאי דקאמר רב הונא דמקדיש בית בבתי ערי חצרים ונאלו אחר מיד הקדש דיוצא מידו ביובל ותחזרת לבעלים. והיינו פלינא דר' אושעיא דאמר ר' אושעיא] הכל היו בכלל ונתן הכסף וקם לו: בין מקדיש בית בבתי ערי חומה בין בבתי חצרים שהוא של פודה ואינו יוצא מידו ביובל: [כשפרט לך הכתוב. בגואל שדה אחוזה מיד הקדש ותיה שדה בצאתו ביובל לכהן תהיה שדה הוא דפריק לה אחר ונפקא לכהנים ביובל]: אבל כולהו הנך. גואל בתי חצרים מיד הקדש: דכדפיק קיימי. ואינו יוצא מידו ביובל והיינו פלוגתא דרב הונא: [אלא לר' אושעיא וביובל יצא דבתי חצרים למה לי: לא נצרכה האי וביובל יצא אלא למוכר בית בבתי חצרים ופגע בו יובל כו'. אי לשדה אחוזה מדמית ליה] השלמה בעי. [כדתניא בריש פירקין אכלה שנה לפני יובל משלימין לו שנה אחרת לאחר היובל]. וסד"א דלא ליפוק ביובל אלא משלימין לו לחכי אצטריך וביובל יצא דאין משלימין לו: [תניא] כותיה דרב הונא. כדקאמר גאלו

ג) לכתורה מסמע דהתנא כא למעבד יותר מכאן דאינן כבתי חלירות ואולי דעכ"ל ונ"ל אבל יותר מכאן ונ"ע.

[הניחא לרבנן. אצטריך למימני יובלות כדי לקרש שמיטה בזמן] אלא לר' יהודה דאמר. דעולה נמי לכאן ולכאן ליובל ולמנות סמנה א' ב' ג' ד' עד ז': למה לי. למימני יובלות בשמיטין סגיא: הא ודאי. דתני אף ביאתן בימי עזרא מנו יובלות דלא כרבי יהודה דלר' יהודה לא אצטריך ולא מנו שמיטין ויובלות מאחר שגלו שבע ראובן ושבט גד: והיונן בה מקץ שבע שנים תשלחו מקץ שש שנים תשלחו מבני ליה לסוף שש דהיינו ועבדך שש שנים: ואמר רב נחמן בר יצחק. (ועבדך שש שנים) שש שנים לנמכר (דכתיב כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובתחילת שביעית יצא לחפשי והאי דקאמר מקץ שבע שנים תשלחו היינו שבע לנרצע שהיו של גרצע לעבוד עד יובל ואם נרצע שהיו שבע שנים עד קדם ליובל דהיינו דמקץ שבע שנים יוצא ביובל אלמא דליובלות נמי הוו מנו מאחר שגלו שבט ראובן וגד: אמר לך תנא. דהוא דכתיב מקץ שבע תשלחו בתוכחה כתיב דקאמר להו נביא בתם הא דרך תוכחה השלחתם לכומר וכי קיימתם מקץ שבע שנים תשלחו: ולא היה יובל נוהג והכתיב ויישמעו וישלחו. אלמא דהוה נהיג יובל: אלא א"ר יוחנן ירמיה החזירן. לשבט ראובן וגד ויאשיה מלך עליהן הלכך מנו שמיטין ויובלות: ומנא לן דהדור. מדקא סתנבא נביא כי המוכר אל הממכר לא ישוב כלומר שיבטל עוד היובל בבתחלה ולא ישובו שדות לבעליהן ש"מ דהדור שבט ראובן וגד דאי ס"ד דלא הדור מה צריך לו להתנבא שיבטל יובל והלא בטל משעה שגלו שבט ראובן וגד אלא ש"מ דהדור וכשחמאו היה מוכיחן ואמר שיבטל: ויאמר יאשיה מה הציון הלז וגו' וכי מה טיבו של יאשיה בבית אל. והלא בית אל של מלכי ישראל היתה אלא ש"מ שהחזירן ירמיה ויאשיה מלך עליהן: שת קציר. קציר הוא קצין שבחרבה מקומות מתחלפת ג' בר' כמו נבוכדנצר נבוכדרצר יהודה היינו יאשיה שהיה בתחלה מלך על יהודה: [בתי החצרים. הן כפרים שאין להם חומה: נותנין להם כח יפה שבבתי ערי חומה וכח יפה שבשדות. כיצד נגאלין מיד לאחר שנמכרו ונגאלין כל י"ב חדש כבתים וזהו כח יפה שבבתי ערי חומה: בגרעון כסף שנורע לו דמי שנים שאכל הפירות]: ויוצאין ביובל [אם לא נגאלו] כלומר שאין נלקחין ללוקח וכשנגאלין בגרעון כסף כתורת שדות

[ל"ל דכל שדה אחוזה הכל היו בכלל ונתן הכסף וקם לו: בין מקדיש בית בבתי חצרים שהוא של פודה ואינו יוצא מידו ביובל: [כשפרט לך הכתוב. בגואל שדה אחוזה מיד הקדש ותיה שדה בצאתו ביובל לכהן תהיה שדה הוא דפריק לה אחר ונפקא לכהנים ביובל]: אבל כולהו הנך. גואל בתי חצרים מיד הקדש: דכדפיק קיימי. ואינו יוצא מידו ביובל והיינו פלוגתא דרב הונא: [אלא לר' אושעיא וביובל יצא דבתי חצרים למה לי: לא נצרכה האי וביובל יצא אלא למוכר בית בבתי חצרים ופגע בו יובל כו'. אי לשדה אחוזה מדמית ליה] השלמה בעי. [כדתניא בריש פירקין אכלה שנה לפני יובל משלימין לו שנה אחרת לאחר היובל]. וסד"א דלא ליפוק ביובל אלא משלימין לו לחכי אצטריך וביובל יצא דאין משלימין לו: [תניא] כותיה דרב הונא. כדקאמר

[ע' רש"י סנהדרין קיז:]

[ל"ל דכל שדה אחוזה הכל היו בכלל ונתן הכסף וקם לו: בין מקדיש בית בבתי חצרים שהוא של פודה ואינו יוצא מידו ביובל: [כשפרט לך הכתוב. בגואל שדה אחוזה מיד הקדש ותיה שדה בצאתו ביובל לכהן תהיה שדה הוא דפריק לה אחר ונפקא לכהנים ביובל]: אבל כולהו הנך. גואל בתי חצרים מיד הקדש: דכדפיק קיימי. ואינו יוצא מידו ביובל והיינו פלוגתא דרב הונא: [אלא לר' אושעיא וביובל יצא דבתי חצרים למה לי: לא נצרכה האי וביובל יצא אלא למוכר בית בבתי חצרים ופגע בו יובל כו'. אי לשדה אחוזה מדמית ליה] השלמה בעי. [כדתניא בריש פירקין אכלה שנה לפני יובל משלימין לו שנה אחרת לאחר היובל]. וסד"א דלא ליפוק ביובל אלא משלימין לו לחכי אצטריך וביובל יצא דאין משלימין לו: [תניא] כותיה דרב הונא. כדקאמר

[ל"ל האלה אשר עשית על המזבח טו']

[מתוס' פרש"י דלעיל כג: ד"ה דרכי הכהנים מוכח דגרסינן מ"ל רבי הכהנים שלא יאמרו]

[ע' תוספות מגילה ג. ד"ה וזיון וכשלר דוקתי כמו בגרסא שם בגמרא]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' והיונן בהו מקץ שבע שנים ושלח כתיב:

ל"ל יפה

ל"ל יפה

ל"ל גמ' ד"ל מ"ל מכרו הקדש הגיע יובל ולא נגאל חוזר לבעלים ביובל

ל"ל